



UNIVERSITÄTS-  
BIBLIOTHEK  
PADERBORN

## Universitätsbibliothek Paderborn

**Floremundi Raemundi V. Cl. Olim Consiliarii Regis  
Galliarvm Ex Calviniano Catholici Synopsis Omnium hujus  
temporis Controversiarum tam inter Lutheranos,  
Calvinistas quam alios plurimos. Sive Historia ...**

**Raemond, Florimond de**

**Coloniae Agrippinae, 1655**

III. Idque sub praetextu Euangelij.

**urn:nbn:de:hbz:466:1-10880**

& Magistratus suos prosequi soliti lecto illo furiosi Lutheri libello quem Captiuitatis Babylonice Prodromum inscripserat, statim cristas erigere, obedientiamque detrectare cœperunt. In eo quippe nouus hic Propheta ( cuius doctrinæ fundamenta iam ante in libro de seculari potestate iocerat) docebat: *inter Christianos nullam esse, ut ita dicam, superioritatem, nullam potestatem, nullum magistratum.* Huius & illa sunt: *Nullam spem esse salutis, quam diu secundum leges humanas seu ciuiles respublica administratur. Rogandum esse Deum, ne subditi magistratibus obediant, &c.* Huius tubæ sonitu exciti subditi contra Principes, clientes contra patronos, ciues contra magistratus, serui contra dominos per omnem fere Germaniam armate se cœperunt; ac dulcissima pax in lugubre bellum subito fuit commutata: incendiumque hoc inde à Thuringiæ & Saxonie finibus, Lutheri latibus, progressum, ad Alpes vsque penetravit, ac magnam deinde Germania partem, vt Sleidanus fateatur, *peruasisit*, adeo vt An. 1525: in sola Bambergensi & Heibipolensi diœcesibus Franconiæ, CXXXIII. nominatæ Arces Nobilium & Illustrium euerse in Catalogo meo recensentur. Taceo de alijs & de innumerabilibus cœnobijs. Et quidem diuina prouidentia Nobilitas Franconiæ sensit prophetæ sui falsi factum primitias, quæ eius audaciam oblati armis antea confirmauerat. Nihil tum audiebatur præter coniurationes, seditiones, direptiones urbium, provinciarum devastationes, illadem denique omnium malorum & miseriarum, recteque de illo tempore Virgilianum illud vsurpari poterat: *Pallor ubique, paucor, & plurima mortis imago.*

Harum vero turbatum complices, quandoquidem de Euangelica Libertate ageretur, sibi persuaserant eam esse causæ suæ bonitatem ac iustitiam; vt nihil omnino illicitum putarent quod ad eam defendendam pertineret. Nec mora. Vix pauci obedientiæ iugum abiecerant, quum ecce omnis fere multitudo passim sese commouit, ac contra Principes ac Magistratus consurrexit. Equidem malo exemplo nulla perniciosior est doctrina, præsertim apud vulgus in deserta, quod quæ ab alijs fieri & tolerari videt, quantumcumque mala sint & turpia, licita tamen atque etiam honesta putat: eoque fit, vt alter alterum ad idem audendum animet atque accendat. Est enim nefarium eiusmodi consiliorum ea natura, vt qui semel assenserint, peiora ac flagitiosiora indices aggre-

diantur, nec prius conquiescant quam ad extremam malitiæ & crudelitatis lineam sit peruenitum. Reformationem quidem seditiosi hi rustici verbo flagitabant, interim vero nihil nisi turbas & horribilem confusionem machinabantur. Sed nõ magis ab hac hominũ colluione boni aliquid, quam a terra ex eluione aquarum concreta vlla fertilitas aut frugum copia expectari possit.

II. Eorum qui primi arma contra magistratus arripuerunt, dux fuit Lutheranus quidam, Christophorus Schaplerus nomine: qui breui è simplici illa, & quæ velut mobile lignum alienis neruis ducitur, plebe magnum satis confecit exercitum, non armis tantum, verum machinis etiam ac tormentis instructum. Prodeunt in aciem infelices, ponunt castra, obuia quæque, monasteria, arces, domos diripiunt atque incendunt, cædibusque grassantur. Et quemadmodum in rebus malis nullus modus aut mensura est, sic pessima hæc fax hominum tanto furore ac rabie vsa est, vt in sola Franconia vltra trecenta monasteria & arces incenderit ac deuastarit, vt Claudius Conradus Vimpina (a) scribit. Multi sane Comites, Barones ac Nobiles inauditam horum rabiem & crudelitatem effugere non potuerunt: inter quos Comites quidam Maximiliani Imp. gener, crudelissimo supplicij genere, interemptus, & protentis hastis ab ipsis confossus fuit; coniuge ad ipsorum pedes proiecta, & marito multis cum lachrymis vitam deprecante, summa cum iniuria reiecta. Nec mirum hoc in iis hominibus, qui nobilitati, virtuti, honestati & religioni bellum induxerant, & in quibus illorum quidquam esset, suspendio omnes dignos existimabant.

III. His vero omnibus, vt dicere cœperamus, causa obducebatur, quasi & Euangelij tueri doctrinam, & seruitutem à se profigare vellent. In literis ad Principes, inquit, *Nos congregati sumus, vt Iesu Christi nomen libere proficemur, eiusque diuinam iustitiam conseruemus.* Eandem illi vocem, idem vorum, quod auribus nostris toties postea insonuit, ingeminabant, nempe: *Viuat Euangelium.* Imo Lutherum scripsitendo & edendo libellos imitati sunt, & primo omnium XII. articulos edidere, ad imitationem Symboli Apostolorum, qui erant postulata talia quæ nisi sibi concederentur ostendebant media sibi non defutura

a *Claud. Conr. Vimpina & Erasmo Alb. cons. Zuingl.*

ra. b Ex postulatis erat, ut ipsis liceret ministros Ecclesia eligere, qui verbum Dei pure doceant, nullis admistis hominum decretis (vnicum Lutheri scutum) 2. Nolle se posthac vllas dare decimas, nisi qua in Pastores & egenos distribuuntur. 3. rem indignam esse, quod huc usque velut conditione serui sint habiti: quum tamen Christi sanguine omnes in libertatem sint asserti. Seruitutem illam deinceps se nolle ferre, nisi Scriptura sacra testimonio demonstretur. aquis, esse, ut ferant. Vt paucis dicam, omnes pares esse, vel potius, conscientiam soli sacrae Scripturae, quam assidue in ore ac manu ferebant, si diis placet, accommodando, ijs à quibus hactenus acceperant, leges praescribere volebant. Interea Lutherus omnium ferè sententijs, vt qui nihil hactenus ad populum maiori contentione quam Euangelicam libertatem iactauerat, velut harum turbatum auctor atque incentor designabatur. Nec abnuet, quisquam qui libros eius legerit, aut quintam essentiam eorum in Conradi Andreae libro de pacifico & miri Luthero. quimo Lutherus hos XII. Art. Rebelliū eū Auctario in Saxonia recudi curauit. In quo Auctario ait culpam esse in Magistratibus Ecclesiasticis, & Deum per rusticos delinere, quod contra suam doctrinam insaniant, & quod orbis stupere posset, iubet principes ab his rebellibus rusticis veniā petere; & asserit Magistratū nec posse nec debere impedire, quo minus vnusquisque doceat, credatque quod collibitum sit? siue Euangelium sit siue mendacium. (c) Sed etsi id nesciretur de Luthero, aliunde constat eius Sanguinarius animus.

Si quis te cogere velit? inquit in quingentis à se promulgatis Articulis (d) vs Papa in decreto suis fecit, ne tempore Aduentus aut Quadragesima carnem edas, ne patere eam libertatem tibi eripi. Quis te Deus donauit, sed potius in contemptum ipsius, fac contrarium, dicens: Quandoquidam carnis esu mihi interdico, & ex oppressione mea libertatis legem facere vis, vel inuiso te carnem manducabo. Neque hoc in ventris tantum cibus, sed etiam alijs in rebus quae libertate esse debent, facere iubet. (e) Quis est inquit, Papa? quis est ille dominus qui te voluntatis sua & imperij mancipium reddere possit? Natura te libertate donauit, quam vel cum vita periculo tuari ac conseruare debes. Et quidem si Guicciardino credimus, Lutheri rebus multum illud obstitit, quod subditis rebellionem contra Principes excitandi viam monstrauit, similis illius apud Homerum,

Cui iocus & ludus fuerat miscere supremis  
Ima; uisci quoque dare; deicere omnia, caelis

Denique, aqua, & terra compagem soluere totam.

IV. Vbi vero animaduertit ita incensam plebis insaniam, vt ad summas miseras nulla fieri posset accessio; omniaque iam sanguine redundarent, voce & stilo contra rusticos conuersis, incendium à se excitatum extinguere quodammodo conatus fuit, cuius tamen auctorem non minus impudenter se negabat, quam audacter antea seditiofas voces & scripta sparserat. Sed quid tu verbis frustra id negas quod actiones tuae omnes loquuntur? Hanc praeposteram Lutheri diligentiam, vel malitiam potius, Erasmus libellos populari lingua contra Rusticos ab eo scriptos videns, false ridet, (f) eumque suis illis prioribus de Euangelica contra humanam tyrannidem Libertate scriptis rebellionis ac tumultibus illis occasionem dedisse, aperte testatur. O summam hominis malitiam! Lutherus bello iam cui fomitem ipse subiecerat, flagrante, pacem seruandam esse clamat: interim Principes hortatur, vt miseros in frustra fecent. Quinetiam Principem quendam libro II. contra Rusticos appellans, ait eorum cade facilius ac melius caelum, quam alios precibus, promeriturum.

Dum ita Lutherus receptui canit, & turbas illas iam lenitate iam rebellium sanguine sedari suadet; Muncerus oleum igni affundit, & seditioforū animos multo magis inflammat, doctrinam suam pulcre itidam, è S. Scriptura demonstrans, nec minus Spiritu sancto quam Lutherus praedictum se iactans. Docebat vero, Euangelij libertatem armis esse propugnandam. Non vno Scripturae loco Deum promittere, ad futurum se miseris, & oppressurum esse impios. Eam promissionem proprie ad se pertinere, vt qui regnum Dei vnice propagare studeant. Principes quidem illos vocari, sed reuera tyrannos esse. Deum olim Regibus mandasse, vt volumen legum quas ipse tulisset diligenter inspicerent; quod quidem illi minime faciunt. Sicut ergo è templo quondam Christus eiecerit emtores ac venditores; ita nunc etiam sacrificulos eorumque patronos ac socios eliminaturum. Moriendum ergo potius quam Euangelij doctrinam sibi eripi patientum. A Deo vicioriam sibi certo certius promissam. Notum esse quid Gedeon, quid Ionathas, quid Dauid diuino subnixi auxilio fecerint. Idem se facturum, &c. Haec quidem tum Noui huius Prophetarum (de quo libro II.

b Vlenberg. Vita Lutheri cap. 15. num. 1. c Vlenberg. f. i. Vita Luth. cap. 15. d Art. 39. e In serm. ser. 4. post Inuocauit. f. Eras. in Hyperasp.